

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt III. An homo vivens hac vita mortali poßit DEVM videre absque eo,
quòd anima eius à corpore separetur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

*An homo vivens hac vita mortali posse
DEVM videre abique eo, quod anima
eius à corpore separetur.*

re vidisse; propter quod ipse de se, ac de sua matre loquens lib. 9. Confess. cap. 10. Cum essent ad ostia Tiberina, ubi loquens de illa visione, quam ibi habuerunt, ita scribit: Si continuetur hoc, & subtrahantur alia visiones, ut talis sit sempiterna vita, quale sicut hoc momentum intelligentia, cui suspiravimus, nomine hoc est, intra in gaudium Domini tui. Sed verè Augustinus, aut dulcedine visionis captus putavit se DEUM vidisse, aut ut magnitudine contemplationis & ecclasis, quam experitus fuerat, exolleret, eam comparavit aeterno gaudio & felicitati, de qua iure dicitur: Intra in gaudium Domini tui.

Et quidem si alicui ex predicatis, aut aliis etiam sancti filii viris, DEUS suam essentiam palam revelasset, potius credendum esset, MATER suæ in hac vita clare eam ostendisse. Quis enim audire tam eximium privilegium aliis, & servis concessum SS. eius Parenti, ceterorumque Regiae denegare? verum neque de ipsa certi aliquid habemus; sed quidquid pietatis non repugnat, ac fidei, pie quoque de ipsa credi potest, quia nulla ei Sanctorum prarogativa defuit; quod & clarissime Antoninus 4. part. tit. 1. cap. 17. docet: Forte, inquit, in ipso conceptu, vel partu illi datum est ad horam, ut videatur mysterium huiusmodi, ut in patria, sicut Paulus videt DEVM in raptu, & ut alios inferioris nota prætermittam, insinuant Cypritanus, & Rupertus Abbas, ille enim sic ait: unde & Marti plenitudo gratiae debebatur, & virginis abundantior gloria, quae carnis & mentis integritate insignis spirituali & corporali, intus & extra Christi presentia fruebatur. hic vero sic: Si enim quipiam dixit, & teste DEO, vel conscientia non mentiens dixit, raptum se fuisse in paradisum, sive usque ad tertium coelum, &c.

In hac re assertio nostra ea est, non licere extenderem istam prærogativam videnti divinam essentiam in hac vita ad aliquem alium Sanctorum, Paulo & Moysi exceptis, quia excipere aliquem a genere: a' regula, DEVM nemo vidit unquam, abique sacrae Scripturae atque Sanctorum PP. doctrina, temeritate non caret; sat nullum tale est fundamentum ad exceptionem prædictam faciendam ab illa regula generali, DEVM nemo vidit unquam. Igitur omnes visiones divinae essentiae non sunt admittenda.

Sed dices, an sit de fide, quod DEUS à nemine fuerit visus? Respondeatur, quod si loquamus de potentia absoluta DEI, nulla ratione est de fide, quod DEUS suam essentiam manifestaverit, cùm confiteretur ex superioribus Moysi & Paulo fuisse divinam essentiam claram ostendam, nec probabilitate carerit, quod aliis etiam ostendi possit, vel fortan fuerit ostenta. Quis enim omnipotenter DEI manus ligare poterit, aut legem, sive limites divinæ virtuti præscribere; si autem loquamus de potentia ordinaria, conclusio est de fide, definita in Concilio Viennensi contra Begardos & Beguinias. Et probatur ex illo Ioan. 1. DEVM nemo vidit unquam, & cap. 3. Qui de terra est, de terra loquitur, qui de celo venit, super omnes est; & quod vidit, hoc testatur. Quo loco Christus Dominus aperte designat, nullum hominem præter ipsum qui de celo descendit, vidisse nisi ysteria fidei in divina essentia, 1. ad Timotheum, 6. Lucem habitat inaccessibilem, quam nullus hominum vidit, sed nec videre potest. Exodi 33. Non videbit me homo & vivet. Ita testimonia & similia intelligenda sunt secundum positionem DEI ordinariam.

DIVIS Augustinus 12. super Genes. ad litteram cap. 27. ita scribit: Nemo videns DEVM vivit ista vita, qua mortaliter vivitur in ipsis sensibus corporis; sed nisi ab hac vita quisque quodammodo moriatur, sive omnino exiens de corpore, sive alienatus a carnis sensibus, in illam non subvenitur visionem, &c. Circa quae verba Augustini dubium merito protest, an ab homine mortal DEUS videri possit, abique hoc quod anima à corpore separatur. Secundò, an supposito, quod anima corpori conjuncta DEUM videre possit, an necessario requiratur a sensibus abstractio, ut DEI essentiam in via clare intueatur. Has duas difficultates petrata: divus Thomas in hac questione 5. art. 4. & 5. Prima sub hoc titulo, an Paulus fuerit alienatus a sensibus. Secunda sub hoc: Utrum anima Pauli in statu illo fuerit totaliter à corpore separata? nos ab hac ultima incipiemos, inquit entes, an homo dum vivit vita corporali, possit DEUM clare conspicere abique eo, quod anima à corpore separatur.

Opinio fuit Hebreorum, quæ per multos annos corum animis infederat, neminem videre posse DEUM, quin statim morieretur, quam appetet è consicibant illi: ve bis Exod. 33. Non videbit homo, & vivet. Unde Jacob Genes 32. post illum celebrem cum DEO congreßum diu: Vidi DEVM facie ad faciem, & saluas facta est anima mea. Quæ quidem verba per admirationem prolati fuisse videtur, quasi dixerit, mirum quod non statim mortuus fuerit. Præterea Manue postquam cognovit Dominum fuisse, qui ei apparuerat, ut constat Iudicum 13. ad uxorem conversus: Mortale morieris, quia vidi DEVM, quem oxi confolata dicens: Si Dominus nos vellet occidere, holoaustrum de manibus nostris non suscepisset. Idem quoque de Gedeone dicitur: quia cum vidisset Gedeon Angelum Domini, qui vices ipsius DEI gererat, dixi: Hui mi Domine DEVS, quia vidi Angelum Domini facie ad faciem. Dixi que ei Dominus: Pax tecumne timeas, non moreris. Imo populus ille Israelicus hunc eundem timorem concipiebat, cùm Dominum loquentem auditet; unde ut rem mirabilem populo illi dixit Moses Deuter. 5. Ecce offendit nobis Dominus DEVS noster maiestatem & magnitudinem suam, rodem eum aediprimus de medio ignis, & probavimus hodie, quod loquente DEO cum homine, pixerit homo. Quia: e cùm Iaia cap. 6 dicitur verbis a' esse: uisit, se vidit deus Dominum. Vidi Dominum, &c. Imperante Manasse Rege Impio, factus est, eo quod rem oscureret aperte repugnare tacrae Scripturae, nempe, Non videbit me homo & vivet.

In hoc quoque sensu, ut Tertullianus contra Præcam cap. 14. videtur illum locum intellexisse, & similem in dilectionem videtur supponere divus Athanasius sermone 3. contra Arianos; hoc argumento usus, ut probaret solam Christi divinitatem, non descendisse ad Patres in limbo. Christus ait, descendit ad inferos ad servandas non ad perdendas animas, ergo sola divinitas non descendit, quia non videbit me homo & vivet. Hec Athanasius.

Pateres si speciam de D.PAULO sermo inserviatur, an in illo rapu ejus anima fuerit à corpore separata, pars affirmativa prior videtur; priuilegio quia ad hoc ut anima DEI videatur, requiritur totalis abstractio à sensibus, ut plenius sequenti capitulo dicemus, quia sensus cum sint materiales omnino impediunt & obscurant intellectus puritatem, sed vires animae vegetabilis sunt magis materiales quam vires animae sensi uiae, igitur ad puritatem visionis divinae requiri urerat, quod fuit abstractio ab aliis animis vegetabilibus quod nequit fieri, quando anima unitur corpori, ut forma, quia, ut inquit Philosophus, nutritur anima tempore, ergo ad visionem divinam essentia requicitur, quod fuit abstractio ab unione animae cum corpore.

Secundo, quia potentiae animae non possunt elevari supra eum essentiam, in qua radicantur, sed intellectus, qui est potestia animae in rapto fuit à corporibus abstractus, per elevationem ad divinam contemplationem, ergo multo magis essentia animae fuit separata à corpore.

Pro resolutione hujus difficultatis notandum, quod Deus ab hominibus videri potest primo sub specie corporali, ut sapientissime vult est à Patribus vobis Testamento. Deinde 2. videri potest sicut est, hoc est, ipsius essentiam hominibus revealando, sicuti di Moysè & Paulo dictum est. Prima manifestatio sive apparitus solet fieri per Angelos secunda immediatè per seipsum.

Authoris sententia quatuor
Affertionibus pro-
panitur & expo-
nitur.

Prima Affertio: Vetus opinio Hebreorum morientium est illi, qui Deum videret, manifestus fuisset error, existimantes hominem, qui Deum sub corporali specie conspicisset, statim morticerum. Dixi sub corporali specie, quia ille propositus ita era rufus, ut minimè de visione divina essentia, nec quidem suspicerentur. Quia in illum errorem devenirent, ut existimat, propter illud Exodi testimonium: Non videbit me homo, & vivet. Omnes, qui Deum viderent, ab eodem occidendi, quanto si quis forsan, audacter Deum vidiisset profiteretur, eum omnino tanquam impium & irreligiosum execrabantur; ipote, qui non me, & reverenter erga Deum ducerebant, ac propterea à Manasse latae medius fecerat, quod rem altereret temeritatem, & impiam; convenienter enim, ut laudes Gregorius Nazianzenus in Orat. ad sancta lumina, timore mortis exercebatur ille populus Iudeorum, ad reverentiam & cultum Dei. Jure enim, inquit, timore rudimentis imbuti, purgari ac extenuari in alut effunduntur. Cum ergo populus Hebreorum nimis crassus esset, ac gravi corde timore hoc extenuari oportebat, & sub eo quasi sub rudimentis agere, quo usque ad perfectum educerentur. Quare illi sententia sive communis interpretatio, quod viso DEO sub corporali specie monomino necesse esset, nequam ex DEI mente, sed ex populi sub timore legge educata falsa opinione orta fuit.

Affertio secunda. Dei manifestatio cum suam divinam essentiam hominibus revelat, ex parte visionis divinae tantum abest, ut occidat hominem videntem, ut omnino summam ei delectationem spiritualem affecta, & letitiam. Satis ab inquit David, cum apparuerit gloria tua. Recte enim Gregorius Nyssenus ad predicta verba Exodi, Non videbit me homo, & vivet, inquit, non quia causa mortis videntibus erit illa factus. Quomodo enim vitæ facies causa mortis erit, appropinquantibus ad vitam. Et confirmatur ex illo Pauli 1,

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

ad Cor. 13, ubi ait: Cum veneris, quod perfectum es, evacuabitur quod ex parte es, cum es per vulnus, &c. Quod omnia D. Ambrosius in Tractatu de bono mortis, cap. 11. docet intelligenda esse de visione beatifica perficiente animas in altera vita.

Affertio 3. Si sermo si de visione DEI clara homini mortali continget, impossibile est hanc noctem fragilem naturam per hanc divinam visionem, propter exiguum nostræ animæ capaciæ tem corpori immensæ, nisi divinitus confortetur. Hac conclusio confirma ut primo ex Divo Bonaventura de processu septimo Relig. cap. 15. ubi explicans effectus variis divinis iucunditatibus ac sceleribus, atque enumeratis inustis gemib[us], vocibus singulis, aliusque corporis variis alteracionibus ex subita feri voris & suavitatis insensibili provenientibus subdit: Nec mirum est, si hec divina affectiones possunt efficere, quare unius virtus fortior est, cum etiam humanae affectiones hec interdum valeant, ut subitus terror, & subita ac immoderata letitia, & subitus dolor, & odium invenimus, & immoderatus amor; sicut sepe compertum est in ecstasi, vel stuporem, vel plenissimum modum raptos esse, & membra in rigorem versa, vel etiam in febres ex vehementi molestia incidente, quidam etiam marum, si ex magna spiritu habilitate, quam spiritus sanctus cordi infundit, aliquando erumpat in aliqua aperta hilaritatis indicia; vel si quandoque singultum & scleribus apertis imperare non valeat, & huiusmodi interna devotionis motus abscondere, & cum videamus sepius aliquos ex stulta levitate aris & insolentibus cachinnis non posse se cobivere, etiam ubi pudor humanus imperat disciplinam & aliquando ex humana tristitia obvirofletur non posset homo subiungi (quamvis libenter facheret) imperare, cum enim scriptum sit: DEVS noster ignis consumens est, & DEVS charitas est: Quia mirum, si servor divine charitatis cordi infusus, totum hominem commovet, sicut si vitro fragili & rati fistulis bullientem liquorem, vel ignem ardensem infundat, trepidationis frigorem concitas. Cor namque divini amoris gaudio, vel divinae fruitionis inflammato desiderio, in se dilatatur & extenditur, & quasi angustiam peccatorum se capere non sufficiens, quod ammodo erumpere conatur, nisi flamma, quam intus patitur, foras eructet, & ardor sui refrigerium qualecumque inveniens evaperat.

Et infra prosequitur: Quia virtus divine dulcedinis est intolerabilis & imbecillitati terreni corporis, sicut si ignem vitro intronitas. Haec tenus Divus Bonaventura. Unde aperiè conjicies, quod si patiens divinam dulcedinem, multis viris spiritibus communem ex terreni corporis imbecillitate est hominibus intolerabilis, quid dicemus de illo suavissimo divinae dolcedinis torrenti animam videntis DEUM divini, us invadent? nam quidem alter indicare oportebit, quam sicut, si vitro fragili, Bonaventura supra docet, aut valifili bullientem liquorem vel ignem ardensem infundas, quia tunc trepidationis frigorem concurrit.

Dico quoq[ue] Bonaventura consentit Harp[hius] lib. 2. mysticæ Theologie, cap. 41. ubi mitos docet effectus, quos Deus mediò hac voluntatis infusione animæ illipsum in ea tanta vi operatur, ut primum iucunditate homo se continere nequeat; quin voluntas illa exercitus erumpat; adducitque aliqua exempla, quibus aperte ebrietas in istam spiritualem, a qua devote anima absorberetur, explicat, ac inter multa alia notata digna ita scribit: Quidam erant habentes adeo vigorosos impulsus, ut eis

videatur se præ abundantia voluptatis rumpendos instar vasis absque fibraculo multo pleni.

Nec mirum hoc videti debet; nam aliquando non paucis & præ magnitudine divini amoris & voluptatis animam à corpore separati contingit, ut nos plenius diximus supra ex Henrico Harphio, & aliis. Cùm enim dñinus amor animam ita vulnerare soleat, ex quo vulnere alias suavissimo cor ita soler aperiri, ut aliquando invalecentे illo amoris imperio felicissimam amandis mortem incurant, ut egregie Harphius lib. 3. c. 12. de vulnera hoc suavissimo agens causam hujus mortis felicissimam assignat, dicens: *Mox tuto affectu hian-*

Cordis at- tibus arterie cor se dilatat & expandit, ac omnes aperio & nimis vires ad paciu & charitatis vinclinium tuto se fauciatio, desiderio præparant & ornant. Hac autem invitatio est quædam aeterni solis illuminatio, quod ipsum contant & delectationis gaudio tam patulum reddens, ut nulla queat humanam virtutem recludi, & ideo cor intrinsecus vulneratur, & amoris lesionem patitur, &c.

Tertio. Q. ia, ut cap. 14. prime diffut. probavimus maximè ex divo Anselmo aliquip Partibus, sanctis. Virgo MARIA tempore passionis Christi præ nimio compassionis affectu tantum passa est, ut si tunc à DEO non fuisset mirabiliter confortata, præ doloris magnitudine atque vehementia exuncta fuisset. Cùm ergo superabundantia jucunditatis suavissimæ ex divina visione & fruptione tanta sit, ut quasi in infinitum excedat omnes alios dolores, sive divinas tam amoris quam jucunditatis affectiones, non mirum, si fortior sit atque efficacius hæc visio divinæ essentie ad causandam mortem, quam omnes alias, etiam divinæ visitationes sive affectiones.

Restat igitur dicendum, hominem egere divina conformatio ad hoc, quod in via positæ divinam intueri essentiam. Dices, in quo consistit ista conformatio divina? Respondeo primò, in hoc, quod Deus nostram exiguum capacitem dilatet ac exrendat, ac to: um hominem confortet apertum: q: vedat, ut altissimæ divinæ essentie visione sustinere commodè possit. Quod Deus sui claram manifestationem nostræ imbecillitatì ita attemperet, ut homo mortalis possit eam ferre. Hęc verò attemperatio tunc à Deo fieri, cum remanente divina visionis substantia, alia excedentia nempe intentionis & similia remittantur.

Assertio 4. Divi PAULI anima, dum ad divinæ essentiae rapetur visionem, nulla ratione fuit à corpore separata. Hanc sententiam aperi: teneat Divus Thomas in hac quest. artic. 5. ea rationes quia ad videndam divinam essentiam non erat necessarium, quod anima à corpore separaretur, sed tantum per rapitum intellectus Pauli omnino abstraheretur à phantasmatibus, & abducere ura sensibus.

Et confirmatur ex D. vo Augustino Epistola 112. cap. 13. ad Paulinam: *Non incredibile est, inquit sic quibusdam Sanctis nondum vita defunctis, ut sepelientia cadaver remanentes, etiam istam excellenti am revelationis illi fuisse concessam, ut scilicet riderent DEUM per essentiam.* Non ergo fuit necessarium, ut in rapitu Pauli anima ejus localiter separaretur à corpore.

Nota ramen, quod adhuc contraria sententia videatur probabilis, nemp quod anima Pauli à corpore fuit separata quia vetere ipse Paulus simpliciter ignoravit, an anima ejus fuerit corpori coniuncta vel separata. Quare D. Augustinus lib. 12. super Genes. ad litteram cap. 3. post multam de-

hac te inquisitionem ita concludit: *Vtrum in corpore, an extra corpus, dubit. at Apostolus. Vnde illo dubitante, quis vestrum certus esse audiat?* Hæc ille. Quod autem posteriores Theologi, ut rectè advertit D. Thomas de veritate, quest. 13. art. 5. aliquid hoc determinant, magis loquuntur de probabilitate quam ex certitudine; probabilis amen est, quod unita remanserit, ut docet ibid. D. Thomas ad primum. Unde infertur non esse ita certum B. Hildegardis revelationem esse, entis, animam Pauli à corpore in raptu fuisse separatum, cùm de ea re dubitent Patres ac Scholastici omnes, imo & ipse Paulus, ut nō ei affi. maximus.

Ad argumenta in oppositum responderetur, ad primum dicimus, quod illa divina sententia, *Non videbit me homo, & vivet.* G. egorius 18. mortalium incorporei interprétatur; nullus DEUM spiritualiter videt, qui mundo carnaliter vivit, qui enim sapienter videt, eo ipso moritur, abs hujus vite delectatio. dicitur, nibus tota mente separatus.

Secundò responderetur cum D. Augustino dicitur Epistola 112. cap. 12. *Non videbit me homo, & vivet.* Id est, in hac vita mortalii honori, nisi a sensibus operatione rapitur, DEUM non videbit. Hanc Augustini expositionem passim amplectitur dñi Thomas & Anselmus, alique Patres in la verba 2. Corinth 12. *Raptus usque ad tertium celum, &c.*

Ad alia argumenta contra dñi Pauli raptum facta ad primum responderetur, quod vi: es ante vegetabilis non operantur ex intentione animæ, sed per modum nature, unde nec ratione nec voluntati obediunt, unde non requirunt ut ad raptum ejus abstractio, ut latius supra in anno actionibus ad articulum s: ex mente dñi Thomas diximus.

Ad secundum responderetur, ut quod potest animæ virtus & natura non elevatur supra modum convenientem ejus essentiae, virtus tamen divina potest alius ad superna elevari.

C A P V T IV.

An visio intuitiva DEI posuit viatori communicari absque eo, quod eus anima abstrahatur a sensibus?

Hujus temporis gravissimi Authores pro certitudine habent & existimant non esse necessarium in visione divinæ essentie, animam à sensibus aphantasmatibus abstrahi, quod probat naturam. Primo, Exemplio Christi Domini, qui continuè DEI visione fruebatur, cùm tamen in eo non fieret abstractio ab exterioribus sensibus. Ergo intellectus fieri potest in DEUM sine eo, quod à sensibus abstrahatur. Secundo, Eadem est natura hominis in statu visi, & post resurrectionem; sed post communem resurrectionem Sancti videbunt mente DEUM per essentiam, sine eo, quod à sensibus fiat aliqua abstractio, ergo & in viatoriibus idem erit possibile. Tertio, Quia visio divinæ essentiae suæ naturæ, neque indiget separatione animæ à corpore, neque alienatione à sensibus; ratio est, quia lumen gloriae est principium operandi superioris ordinis, & elevat intellectum hominis ad opem, et omnino spiritualiter, & independenter à phantasmis; quia visio divinæ essentiae, nec potest ducere originem à phantasmis, nec phantasma potest cooperari illi visioni. Ergo visio beatifica per se nō impedit ut in interiori neque exteriori sensuum, ac proximam libera manebit anima ad tuncmodi suo corpore videndo DEUM ac si non videret. Quartio, Quia Christus Dñs utendo sci-

tia